

Det kønsopdelte arbejdsmarked, uligeløn og re-segregering

Oplæg til høring om ligestilling i Politisk
Økonomisk Udvalg
28.09.2010

Inge Henningsen

Uddannelsesvalg og arbejdsmarkedsplacering

Hvilken betydning har det kønsopdelte uddannelsesvalg for det videre forløb på arbejdsmarkedet?

- Det er ønsker til/forestillinger om fremtidig beskæftigelse, der primært betinger uddannelsesvalg, herunder også kønsopdelt uddannelsesvalg.
- Drengene og pigerne vil noget forskelligt med deres liv. Drengenes og pigernes forskellige livsstrategier anviser dem forskellige spor i skolen og i det videre uddannelsessystem. Pigerne svarer i høj grad til deres forestillinger om det gode liv, selv om de ikke svarer til de herskende prioriteringer i uddannelsessystemet.

Hvad betyder det at kvinder uddanner sig?

Hvordan afspejler det sig på arbejdsmarkedet, at flere kvinder uddanner sig og klarer sig godt i uddannelsessystemet?

- Primært ved at uddannelseskravene i kvindefagene stiger
- Som "indtrængere" på arbejdsmarkedet har kvinderne måttet uddanne sig for at konkurrere
- Adgangsbegrænsningen på de videregående uddannelser har mest rettet sig mod kvindefag. Kvinder har været nødt til at klare sig godt i uddannelsessystemet for at få opfyldt deres uddannelsesønsker

Hvad betyder det at kvinder uddanner sig?

Hvordan afspejler det sig på arbejdsmarkedet, at flere kvinder uddanner sig og klarer sig godt i uddannelsessystemet?

- Primært ved at uddannelseskravene i kvindefagene stiger
- Som "indtrængere" på arbejdsmarkedet har kvinderne måttet uddanne sig for at konkurrere
- Adgangsbegrænsningen på de videregående uddannelser har mest rettet sig mod kvindefag. Kvinder har været nødt til at klare sig godt i uddannelsessystemet for at få opfyldt deres uddannelsesønsker
- Kvinder får lønmæssigt mindre ud af uddannelse end mænd
- Undersøgelser tyder på, at kvinder i mindre grad end mænd får job, hvor deres kvalifikationer udnyttes.

Hvad betyder det at mænd ikke uddanner sig?

Hvad sker der med mændene på arbejdsmarkedet, jf. at de halter bagud i uddannelsessystemet, og hvilken betydning får det for det fremtidige arbejdsmarked/samfundet, hvis ikke udviklingen på uddannelsesområdet ændres?

- På grund af det kønsopdelte arbejdsmarked er der relativt få områder/fag/funktioner hvor mænd og kvinder konkurrerer direkte.
- Mænd har hidtil ikke været underlagt samme uddannelsespres som kvinder.
- Mænds uddannelse skal ikke ses relativt til kvinders, men forhold til det mandlige arbejdsmarkeds krav. Og her kræver mange af de typiske mandefag mindre uddannelse end de tilsvarende kvindefag.

Mænd uden uddannelse 1

I dag indtager mange mænd uden erhvervskompetencegivende uddannelse topstillinger (men få kvinder gør det samme).

Højeste uddannelse	Grund-Skole		Gymna-Sial	
	K	M	K	M
Bygge og anlæg	4,9	6,7	14,6	21,4
Landbrug, fiskeri råstofudvinding	3,9	5,6	15,9	21,9
Energi- og vandforsyning	2,2	2,4	22,9	42,7
Transport, post og tele	3,1	5,3	6,7	12,9
Industri	1,9	3,8	17,7	30,1
Finansiering og forretningsservice	7,5	22,5	31,6	53,6
Handel, hotel og restauration	15,1	20,8	20,2	35,7
Offentlige og personlige tjenester	4,3	13,2	37,7	61,2

Kilde: Holt et al (2006) bilag 5

Andel af hhv. kvinder og mænd uden erhvervskompetencegivende uddannelse, der er beskæftiget som topleder eller lønmodtager på højeste niveau

Mænd uden uddannelse 2

- En del af arbejdsstyrken har til dels betydelige reelle kompetencer uden at det registreres i statistikkerne.
- Velkvalificeret arbejdskraft baseret på selvlæring/sidemandsoplæring evt. udenlandsk uddannelse inden for områder som
 - Interaktive medier
 - Musik/film
 - Spil/betting
 - Dele af it-området
- Innovative områder af voksende samfundsøkonomisk betydning, der kun i ringe grad er uddannelsesdækket i statsligt/kommunalt regi.
- Disse områder i høj grad kønsopdelte (velkendt at formel uddannelse er outsidergruppernes vej ind på nye områder)

Dimensioneringerne i uddannelsesystemet fremmer kønssegregeringen på arbejdsmarkedet

- I 2010 var der 15.185 totalafviste ved optaget til de videregående uddannelser Heraf var **6.507** mænd
- Naturvidenskab og teknologi, de typiske mandeuddannelser, har i mange år haft ledig uddannelseskapacitet
- Let at få en uddannelsesplads for mænd der vælger traditionelt.
- De afviste mænd er dem, der prøver at bryde kønsgrænserne.
- Kompenserende strategier med at få kvinderne ind på de fag som mændene heller ikke gider beskæftige sig med er ikke lykkedes
- Mismatch: 15.185 totalafviste og ledige studiepladser

Mismatch: 15.185 totalafviste og ledige studiepladser

- Der er studieparathed nok
- Er der uddannelseskapacitet nok?
- Langt de fleste uddannelser under KOT har ledige pladser

	Indgange	
	SDU	AAU
Alle optaget, ledige pladser	71	54
Alle optaget	-	3
Begrænset optag	9	4

- Det er bare ikke de studiepladser de unge efterspørger

Mismatch: 15.185 totalafviste og ledige studiepladser

- Der er studieparathed nok
- Er der uddannelseskapacitet nok?
- Langt de fleste uddannelser under KOT har ledige pladser

	Indgange	
	SDU	AAU
Alle optaget, ledige pladser	71	54
Alle optaget	-	3
Begrænset optag	9	4
	Idræt og sundhed Klinisk biomekanik Lægevidenskab Psykologi Logopædi Medievidenskab Int.virk.komm. 1 fr.prog og medie Jura Samfundsvidenskab/samfundsfag	Lægevidenskab Psykologi Hum. Inf., Ballerup Jura

- Det er bare ikke de studiepladser de unge efterspørger

Mænd ind i lavtlønsmønstrene?

- Pleje/omsorgsområdet er stærkt kvindedomineret og de ansatte på området har i flere omgang tilkendegivet at de finder lønnen urimeligt lav
- Denne oplevede realitet bestemmer rekrutteringen – uanset udsagn om ligeløn fra lønkommissioner og statslige/regionale forhandlere.
- At gå ind i pleje/omsorgssektoren er for mænd et brud med de kulturelle selvfølgeligheder. Hvis de samtidig skal acceptere en lavere løn end de ville have fået i et tilsvarende ”mandefag” er det svært at se tilskyndelsen til at gøre det.
- At mænd i større tal går ind i de kvindedominerede lavtlønsmønstre uden at der først sker noget med lønnen er ikke et realistisk scenarie. Det bliver snarere kvinderne der forlader fagene.